

Скорочення:

БПД	безоплатна правова допомога
БВПД	безоплатна вторинна правова допомога
КМУ	Кабінет міністрів України
Мін'юст	Міністерство юстиції України
Координаційний центр	Координаційний центр з надання правової допомоги
НААУ	Національна асоціація адвокатів України
РАУ	Рада адвокатів України
УФПД	Українська фундація правової допомоги

**1. Загальний контекст та принципові зміни підходу
до надання правової допомоги за рахунок коштів держави**

З 1 січня 2013 року БВПД надається особам:

- до яких застосовано адміністративне затримання;
- до яких застосовано адміністративний арешт;
- які затримані за підозрою у вчиненні злочину;
- до яких як запобіжний захід обрано тримання під вартою;
- у кримінальних провадженнях стосовно яких відповідно до положень Кримінального процесуального кодексу України захисник залучається слідчим, прокурором, слідчим суддею чи судом для здійснення захисту за призначенням або проведення окремої процесуальної дії.

Законом України «Про безоплатну правову допомогу» (зі змінами, внесеними Законом України «Про прокуратуру» від 14 жовтня 2014 року) передбачено, що надання БПД всім категоріям осіб, зазначеним у статті 14 цього Закону, забезпечується в повному обсязі з [1 липня 2015 року](#).

14 жовтня 2014 року Верховною Радою України прийнято у другому читанні та в цілому [Закон України «Про прокуратуру» \(реєстр. № 3541\)](#), який [вносить низку важливих системних змін до Закону України «Про безоплатну правову допомогу» \(підпункт 64 пункту 5 розділу XII\)](#), проект яких було розроблено у Координаційному центрі у 2013 році.

Зокрема, зміни:

I.	<i>стосуються забезпечення права на БВПД затриманих, підозрюваних, обвинувачених, засуджених;</i>
II.	<i>пов'язані з частковим позбавленням повноважень прокуратури щодо представництва інтересів громадян: передбачається передання більшої частини повноважень щодо представництва інтересів громадян від органів прокуратури до системи БПД;</i>
III.	<i>передбачають надання з 1 липня 2015 року БПД суб'єктам відповідного права у повному обсязі;</i>
IV.	<i>визначають структуру системи БПД та повноваження її суб'єктів.</i>

2. Нормативно-правова база та її удосконалення

Надання БПД регулюється, зокрема, Кримінальним процесуальним кодексом України, Кодексом України про адміністративні правопорушення, Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Законом України «Про безоплатну правову допомогу», актами Кабінету Міністрів України та наказами Мін'юсту.

ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ ТА ІНШИХ АКТІВ У СФЕРІ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ

1. Конституція України (стаття 59)
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (пункт 3 статті 6)
3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X

ЗАКони УКРАЇНИ:

5. від 14.10.2014 №1697-VII «Про прокуратуру»
6. від 06.11.2012 № 5477-VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про безоплатну правову допомогу»
7. від 05.07.2012 № 5076-VI «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»
8. від 02.06.2011 № 3460-VI «Про безоплатну правову допомогу»

ПОСТАНОВИ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ:

9. від 17.09.14 № 465 «Питання оплати послуг та відшкодування витрат адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу»
10. від 04.03.2013 № 130 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для оплати послуг та відшкодування витрат адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу»
11. від 13.02.2013 № 394 «Про затвердження Державної цільової програми формування системи безоплатної правової допомоги на 2013-2017 роки»
12. від 20.06.2012 № 552 «Про умови оплати праці працівників Координаційного центру з надання правової допомоги та його територіальних відділень»
13. від 06.06.2012 № 504 «Про утворення Координаційного центру з надання правової допомоги та Центру правової реформи і законопроектних робіт при Міністерстві юстиції»
14. від 11.01.2012 № 8 «Про затвердження Порядку і умов укладення контрактів з адвокатами, які надають безоплатну вторинну правову допомогу на постійній основі, та договорів з адвокатами, які надають безоплатну вторинну правову допомогу на тимчасовій основі»
15. від 28.12.2011 № 1363 «Про затвердження Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання осіб»
16. від 28.12.2011 № 1362 «Про затвердження Порядку і умов проведення конкурсу та вимог до професійного рівня адвокатів, які залучаються до надання безоплатної вторинної правової допомоги»

РОЗПОРЯДЖЕННЯ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ:

17. від 13.08.14 № 720-р «Про перерозподіл деяких видатків державного бюджету, передбачених Міністерству юстиції на 2014 рік»
18. від 04.07.2012 № 435-р «Про схвалення Концепції Державної цільової програми формування системи безоплатної правової допомоги на 2013 – 2017 роки»

НАКАЗИ МІНІСТЕРСТВА ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ:

19. від 31.12.14 № 287/7 «Про затвердження плану заходів щодо розвитку системи надання безоплатної правової допомоги»
20. від 16.10.14 № 1702/5 «Про затвердження форми акта надання безоплатної вторинної правової допомоги та додатків до нього»
21. від 09.09.2014 № 182/7 «Про проведення конкурсу з відбору адвокатів, які залучаються до надання безоплатної вторинної правової допомоги»

22. від 25.02.2014 № 368/5 «Про затвердження стандартів якості надання безоплатної вторинної правової допомоги у кримінальному процесі»
23. від 24.02.2014 № 39/7 «Про проведення конкурсу з відбору адвокатів, які залучаються до надання безоплатної вторинної правової допомоги»
24. від 15.11.2013 № 2424/5 «Про укладення Меморандуму про співпрацю між Національною асоціацією адвокатів України та Міністерством юстиції України у сфері надання безоплатної правової допомоги»
25. від 30.10.2012 № 1582/5 «Про затвердження Переліку питань для тестування претендентів під час другого етапу конкурсу з відбору адвокатів, які залучаються до надання безоплатної вторинної правової допомоги»
26. від 15.10.2012 № 1520/5 «Про затвердження форм документів, що використовуються під час проведення конкурсу з відбору адвокатів, які залучаються до надання безоплатної вторинної правової допомоги»
27. від 02.07.2012 № 968/5 «Про утворення центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги»
28. від 02.07.2012 № 967/5 «Про затвердження Положення про центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги»
29. від 15.06.2012 № 891/5 «Про затвердження Порядку та критеріїв залучення органами місцевого самоврядування юридичних осіб приватного права до надання безоплатної первинної правової допомоги»
30. від 24.04.2012 № 636/5 «Про затвердження Порядку ведення Головними управліннями юстиції Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі локальних реєстрів Реєстру адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу на постійній основі за контрактом, та Реєстру адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу на тимчасовій основі на підставі договору»
31. від 28.03.2012 № 483/5 «Про затвердження Типового положення про установу з надання безоплатної первинної правової допомоги»
32. від 21.09.2011 № 3047/5 «Про затвердження Порядку роботи громадської приймальні з надання безоплатної первинної правової допомоги»

НАКАЗИ ІНШИХ ЦОВВ:

33. Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 14.03.2013 № 246 «Про внесення змін до Порядку визначення предмета закупівлі»
34. Наказ Міністерства фінансів України від 01.03.2013 № 348 «Про затвердження Змін до Інструкції щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету»

31 грудня 2014 року на розгляд Кабінету Міністрів України направлено проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо захисту прав людини шляхом спрощення доступу до безоплатної вторинної правової допомоги та підвищення якості її надання», спрямований на приведення у відповідність низки законодавчих актів до вказаних вище змін, внесених до Закону України «Про прокуратуру» до базового Закону «Про надання безоплатної правової допомоги».

[Програмою діяльності Кабінету Міністрів України](#), затвердженою Постановою Верховної Ради України від 27 лютого 2014 року № 799, передбачено розроблення та подання до Верховної Ради України Мін'юстом проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»».

У зв'язку з цим **6 березня 2014 року** Міністром юстиції Павлом Петренком на [зустрічі з представниками адвокатської спільноти](#) було ініційоване створення робочої групи з підготовки проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про адвокатуру і адвокатську діяльність» та інших законодавчих актів, під час якої Міністр запропонував адвокатській спільноті

самій розробити проект нової редакції профільного закону і запевнив у своїй готовності подати його на розгляд Уряду і Парламенту.

7 березня 2014 року під головуванням адвоката Миколи Сірого відбулося зібрання адвокатів, представників НААУ та громадських організацій адвокатів, де були обговорені підходи до створення робочої групи для підготовки проекту нової редакції Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та сформовано технічне завдання такої робочої групи. Секретаріат робочої групи було вирішено сформувати з числа працівників Координаційного центру.

22 квітня 2014 року робоча група подала на розгляд Міністру юстиції відповідний законопроект. Того ж дня Міністр юстиції звернувся з листом (№ 25-38/154) до Голови НААУ, Голови РАУ з проханням винести розроблений Мін'юстом проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» на обговорення органів адвокатського самоврядування та надати пропозиції і зауваження до нього.

23-25 квітня 2014 року РАУ на своєму засіданні розглянула законопроект, розроблений Мін'юстом, та законопроект, який розроблявся робочою групою при НААУ, Раді адвокатів України. Сформований Радою адвокатів України єдиний законопроект було винесено на розгляд позачергового З'їзду адвокатів України, який відбувся 26-27 квітня 2014 року в м. Одеса, та концептуально схвалено більшістю голосів делегатів З'їзду.

22 липня 2014 року в м. Київ відбулася спільна нарада на тему «Посилення прав та гарантій адвокатської діяльності в контексті майбутніх змін до законодавства України про адвокатуру та адвокатську діяльність». Учасниками цієї наради стали, з однієї сторони, представники органів адвокатського самоврядування, громадських організацій адвокатури (НААУ, Асоціація адвокатів України, Асоціація правників України, регіональні органи адвокатського самоврядування та практикуючі адвокати) та, з іншої, Мін'юст, а також представники Офісу Ради Європи в Україні.

Сторони домовилися, що після проведення наступного подібного заходу НААУ, який запланований на 28 липня 2014 року та який буде присвячений проблемам організаційних форм та оподаткування адвокатської діяльності, представники адвокатури в особі НААУ надішлють до Мін'юсту и свою узагальнену позицію на підтримку раніше розроблених та скерованих до Мін'юсту змін та доповнень до законодавства України про адвокатуру та адвокатську діяльність.

28 липня 2014 року в Києві відбувся круглий стіл на тему «Проблеми організаційних форм адвокатської діяльності та оподаткування адвокатської діяльності. Адвокатське самоврядування як рушійна сила необхідних змін до законодавства України про адвокатуру та адвокатську діяльність».

У заході взяли участь представники органів адвокатського самоврядування, громадських організацій адвокатури (НААУ, РАУ, Вища кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури, Асоціація правників України, регіональні органи адвокатського самоврядування та практикуючі адвокати), представники Мін'юсту (Ігор Алексеев – заступник Міністра юстиції) та Державної фіскальної служби України (Сергій Наумов – заступник директора Департаменту – начальника Управління адміністрування доходів і зборів з фізичних осіб та Тетяна Федченко – начальник відділу адміністрування податків і зборів із самозайнятих осіб Державної фіскальної служби України).

За результатами круглого столу сторони домовились, що представники адвокатури (в особі НААУ) надішлють до Мін'юсту свою узагальнену позицію на підтримку раніше розроблених та скерованих до Мін'юсту змін та доповнень до законодавства України про адвокатуру та адвокатську діяльність, в тому числі з питань, які обговорювалися на круглому столі.

29 липня 2014 року в Києві відбулася спільна прес-конференція Валентина Гвоздія, Заступника Голови НААУ, Ради адвокатів України, та Ігоря Алексеєва, Заступника Міністра юстиції України. Метою прес-конференції стало підведення підсумків процесу напрацювання НААУ та Мін'юстом змін та доповнень до законодавства України про адвокатуру та адвокатську діяльність.

3. Розбудова системи надання безоплатної правової допомоги

З метою забезпечення виконання змін, внесених до Закону України «Про безоплатну правову допомогу» Законом «Про прокуратуру» від 14 жовтня 2014 року, стосовно надання безоплатної вторинної правової допомоги в повному обсязі всім суб'єктами права на таку допомогу з 1 липня 2015 року, Міністерством юстиції прийнято наказ [від 31 грудня 2014 року № 287/7](#), яким затверджено план заходів розвитку системи надання безоплатної правової допомоги у 2015 році, що включає низку нормотворчих та організаційних заходів з розвитку системи, зокрема:

- внесення змін до існуючих та розробку проектів нових нормативно-правових актів у сфері безоплатної правової допомоги;
- утворення 100 місцевих (районних, міжрайонних, міських, міськрайонних, міжрайонних та районних у місті) центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги;
- відбір і навчання персоналу місцевих центрів;
- залучення адвокатів до системи безоплатної правової допомоги;
- подальша розбудова комплексної інформаційно-аналітичної системи надання безоплатної правової допомоги тощо.

4. Конкурси з відбору адвокатів, які залучаються до надання БВПД

З метою залучення додаткової кількості адвокатів для забезпечення виконання положень Закону України «Про безоплатну правову допомогу», Міністерством юстиції протягом 2014 року було проведено 2 конкурси з відбору адвокатів:

Конкурси	V конкурс	VI конкурс
Наказ Мін'юсту	від 24.02.14 № 39/7	від 09.09.2014 № 182/7
Прийом документів	до 28 березня	до 15 жовтня
<i>I етап</i> (розгляд та вивчення конкурсними комісіями документів, поданих претендентами, іншої інформації, необхідної для встановлення відповідності претендентів критеріям відбору)	31 березня – 3 квітня	21 – 24 жовтня
<i>II етап</i> (анонімне письмове тестування)	12 квітня	25 жовтня
<i>III етап</i> (індивідуальні співбесіди з претендентами)	14 – 21 квітня	29 жовтня – 05 листопада
Прохідний бал	3,6	3,7
Подано заяв	353	463
Відібрано адвокатів	308	322

Тестові завдання конкурсів містили комплекс питань на знання законів України «Про безоплатну правову допомогу», «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, Кримінального процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України та Кодексу адміністративного судочинства України.

Результати конкурсів з відбору адвокатів для надання БВПД, проведених у 2014 році, у розрізі регіонів
(абсолютна кількість відібраних адвокатів, у вигляді таблиці)

Регіон	Подано заяв		К-ть адвокатів, що взяли участь у тестуванні		К-ть адвокатів, що взяли участь у співбесіді		Відібрано адвокатів	
	V	VI	V	VI	V	VI	V	VI
АР Крим	0	0	0	0		0	0	0
Вінницька область	12	23	9	21	9	21	9	21
Волинська область	10	14	10	14	10	14	10	14
Дніпропетровська обл.	29	55	29	53	29	53	28	53
Донецька область	23	8	22	8	22	8	22	8
Житомирська область	4	4	4	4	4	4	4	0
Закарпатська область	9	15	9	15	9	15	9	15
Запорізька область	12	27	12	27	12	27	12	17
Івано-Франківська обл.	9	11	9	9	9	9	9	9
Київська область	8	10	8	8	8	8	5	0
Кіровоградська обл..	11	15	11	15	11	15	11	15
Луганська область	9	3	9	3	9	3	9	3
Львівська область	17	16	17	16	17	16	17	16
Миколаївська область	17	23	14	16	14	16	14	16
Одеська область	29	33	26	31	24	29	15	17
Полтавська область ¹	11	20	11	17	11		11	
Рівненська область	19	12	18	12	18	11	18	10
Сумська область	9	14	9	14	9	14	9	14
Тернопільська область	6	14	6	14	6	14	6	14
Харківська область	19	32	19	30	18	30	18	30
Херсонська область	13	14	13	14	13	14	11	9
Хмельницька область	7	18	5	14	5	14	5	14
Черкаська область	0	6	0	6	0	6	0	0
Чернівецька область	8	9	8	8	8	8	8	2
Чернігівська область	15	14	14	14	14	14	14	13
м. Київ	47	53	46	48	46	48	34	12
м. Севастополь	0	0	0	0	0	0	0	0
Разом	353	463	338	431	335	411	308	322

5. Показники роботи системи БВПД з 1 січня по 31 грудня 2014 року

За оперативною інформацією, у 2014 році центрами з надання БВПД (без врахування центрів в Автономній Республіці Крим та м. Севастополь) видано **65979 доручень** адвокатам для надання правової допомоги, у тому числі:

- **1860** – особам, до яких застосовано адміністративне затримання;
- **5751** – особам, до яких застосовано адміністративний арешт;
- **17671** – особам, затриманим за підозрою у вчиненні злочину;
- **38053** – для здійснення захисту за призначенням;
- **2644** – для участі у проведенні окремих процесуальних дій у кримінальних провадженнях.

Частка відмов від адвоката особами, які мають право на отримання безоплатної правової допомоги, за вказаний період становила **4 %**.

¹ Шостий конкурс у [Полтавській було зірвано у зв'язку з порушенням процедури його проведення](#).

**Порівняльна таблиця
основних статистичних показників роботи системи БПД у 2013 та 2014 роках**

Показник	2013	2014	Динаміка
Кількість виданих доручень, у тому числі:	70654	67360	-4,7%
Кримінальні затримання	20655	17671	-14,5%
Адміністративні затримання	9386	1860	-14,3%
Адміністративні арешти		6187	
Захист за призначенням	38560	38998	+1%
Окрема процесуальна дія	2053	2644	+28,8%
Кількість відмов від адвоката	3978	2450	-9,4%
% відмов від адвоката	5,6%	3,6%	-1,9%
Кількість адвокатів, які надавали БВПД (на 31.12.):	2015	2139	+6,2%
за контрактом	1948	2096	+7,6%
за договором	67	43	-35,8%

6. Оплата послуг адвокатів, які надають БВПД

З початку року та станом на **31 грудня 2014 року** адвокатам було виплачено **52 046 994** грн., що складає 88 % зареєстрованих фінансових зобов'язань (59 113 100 грн.). Із 64 018 700 грн., передбачених за кошторисом на 2014 рік, станом на 31 грудня було фактично профінансовано 58 953 700 грн. (92,1 %). Станом на 31 грудня 2014 року кредиторська заборгованість за державною програмою КПКВК 3603030 «Оплата послуг та відшкодування витрат адвокатів з надання безоплатної вторинної правової допомоги» становила 7 066 142 грн.

На **100 %** здійснено розрахунки з адвокатами у Житомирській, Закарпатській, Івано-Франківській, Кіровоградській, Полтавській, Сумській та Чернівецькій областях.

У 6 областях – Вінницькій, Рівненській, Тернопільській, Харківській, Херсонській, Хмельницькій – рівень виплат складає **від 93 % до 99 %**.

У 7 регіонах – Дніпропетровській, Донецькій, Запорізькій, Луганській, Миколаївській, Одеській, Чернігівській областях – оплату послуг та відшкодування витрат адвокатів системи здійснено в діапазоні **від 80 % до 90 %** (зокрема, у Донецькій області – 83 % або 2 млн. грн., у Луганській області – 84 % або 1,6 млн. грн.).

У Київській, Львівській та Черкаській областях рівень виплат склав 79 %, 79 % та 78 % відповідно.

Найгірша ситуація склалася у Волинській області та м. Київ, де рівень оплати становить лише **65 % та 60 %** відповідно.

7. Стратегічні ініціативи

а. Впровадження стандартів якості надання БВПД у кримінальному процесі

25 лютого 2014 року був прийнятий [наказ Міністерства юстиції України № 386/5](#) яким затверджено стандарти якості надання БВПД у кримінальному процесі, проект яких був розроблений робочою групою у складі директорів центрів з надання БВПД та адвокатів системи, а також схвалений рішенням Ради адвокатів України від 17 грудня 2013 року № 267 та [представлений Координаційним центром на розгляд громадськості 26 грудня 2013 року](#). Наказ набрав чинності 1 липня 2014 року.

З метою поширення єдиної практики застосування Стандартів, Координаційним центром та центрами з надання БВПД в регіонах організовано проведення низки куштових семінарів на тему «Впровадження стандартів якості надання безоплатної правової допомоги у кримінальному процесі». Протягом липня – серпня 2014 року було проведено 75 таких семінарів для адвокатів

усіх регіонів (за винятком АРК, Донецької області та м. Севастополь). Участь у семінарах взяли 1200 адвокатів, які надають БВПД.

Впродовж серпня – вересня 2014 року керівники відділів забезпечення якості надання безоплатної правової допомоги в обласних та Київському міському центрах БВПД («менеджери з якості») проводили роботу з моніторингу дій адвокатів на предмет дотримання адвокатами стандартів якості надання БВПД у кримінальному процесі під час судових засідань.

За цей період менеджери з якості усіх центрів з надання БВПД побували у 252 судових засіданнях, провели спостереження за роботою 255 адвокатів, які виконували доручення центрів по здійсненню захисту від обвинувачення. Усього менеджерами з якості було проведено 276 спостережень в суді, з них 177 спостережень – в судах першої інстанції, 99 спостережень – в судах апеляційної інстанції. У 8 випадках менеджери з якості не змогли провести спостереження у зв'язку з відкладенням судового засідання. Спостереженням були охоплені суди у 112 населених пунктах.

Менеджери з якості відзначили, що адвокати практично завжди готові до виконання своїх обов'язків і забезпечують якісне здійснення захисту від обвинувачення. Лише в двох випадках менеджери відзначили недотримання адвокатом усіх стандартів якості на конкретній стадії судового розгляду справи (відсутність належного дос'є, невідповідність до судового засідання).

Розподіл за типами судової інстанції, дотриманням стандартів та перенесенням засідань			
Показник		Частота	%
Тип суду	Апеляційний	99	35,9
	Першої інстанції	177	64,1
Дотримання стандартів	Не дотримано	2	0,7
	Дотримано	274	99,3
Перенесення розгляду в суді	Не переносився	268	97,1
	Переносився	8	2,9
Всього		276	100,0

23 та 24 жовтня у м. Чигирин Черкаської області пройшла [робоча зустріч менеджерів з якості центрів з надання БВПД](#) з метою обговорення підсумків перших місяців роботи системи управління якістю та подальшого її розвитку, за результатами якої були прийняті рішення щодо необхідності уніфікації інструментів моніторингу, внесенню змін до положень про центри, уточнення умов контрактів, які будуть укладатися з адвокатами в кінці 2014 року. Крім того, учасники робочої групи визначили порядок денний та коло учасників регіональних круглих столів з якості та організаційних заходів з їх проведення, що заплановані до проведення впродовж листопада у регіонах України, та будуть організовані регіональними центрами БВПД за наступним графіком:

11 листопада	Запоріжжя, Вінниця, Житомир, Кіровоград, Ужгород, Київ (Київський обласний центр БВПД)
13 листопада	Дніпропетровськ, Івано-Франківськ, Хмельницький, Черкаси, Одеса
18 листопада	Харків, Львів, Луцьк, Миколаїв, Чернівці, Чернігів
19 листопада	Херсон
20 листопада	Тернопіль, Рівне, Полтава, Київ (Київський міський центр БВПД)

Участь у робочій зустрічі окрім фахівців з якості центрів БВПД взяли представники Координаційного центру, міжнародного фонду «Відродження», Американської асоціації юристів АВА РОІ, Української фундації правової допомоги, Канадського проекту «Доступна та якісна правова допомога в Україні», адвокати.

12 – 13 грудня 2014 року проходила [Міжнародна конференція «Якість безоплатної правової допомоги»](#) з обговорення шляхів забезпечення високої якості правової допомоги та кращої взаємодії задля забезпечення права на справедливий суд за участю Уповноваженого Верховної Ради з прав людини, суддів Верховного Суду України, представників Генеральної прокуратури та Міністерства внутрішніх справ України, керівництва органів адвокатського самоврядування, адвокатів та менеджменту системи безоплатної правової допомоги, керівників Міжнародного фонду «Відродження», дипломатів та керівників служб безоплатної правової допомоги США, Канади, Нідерландів та Молдови, представників міжнародних проектів у сфері захисту прав людини та кримінальної юстиції.

В рамках першого дня роботи конференції директор Андрій Вишневецький та Валерія Лутковська [підписали доповнення до Меморандуму про співпрацю між Координаційним центром та Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини](#) від 10.12.2013 року.

б. Підтримка розвитку системи БПД в рамках проекту «Доступна та якісна правова допомога в Україні»

Протягом **1 – 5 липня 2014 року** в Україні перебувала місія канадських експертів проекту з метою ознайомлення з українською системою надання безоплатної вторинної правової допомоги, які зокрема [відвідали Житомирський центр БВПД](#) та зустрілися з представниками правоохоронних, судових органів, органів юстиції, прокуратури, представниками органів адвокатського самоврядування та адвокатами Житомирської області.

[5 липня 2014 року було підписано Меморандум](#) про взаєморозуміння між Координаційним центром та Канадським бюро міжнародної освіти, у якому зафіксовано умови спільної реалізації проекту міжнародної технічної допомоги «Доступна та якісна правова допомога в Україні», переговори щодо реалізації та підготовка якого тривали протягом двох років з моменту початку діяльності Координаційного центру в липні 2012 року.

Проект розрахований на 5 років і спрямований на покращення рівного доступу до правосуддя для населення України (особливо представників вразливих верств) шляхом підтримки впровадження системи БПД та підвищення рівня обізнаності населення щодо прав на отримання БПД.

Основними цілями Проекту є:

- покращення спроможності основних цільових груп щодо надання БПД населенню України та моніторингу її якості;
- підвищення ефективності системи надання БПД та її здатності відповідати потребам людей;
- збільшення рівня обізнаності населення України щодо системи надання БПД шляхом широкого і адресного інформування клієнтів системи БПД та інших зацікавлених осіб про право на захист та представництво за рахунок держави, включно зі спеціальними зусиллями з пропагування правової культури на рівні середніх шкіл та інших закладів освіти.

Підтримку системи БПД в Україні було офіційно [проанонсовано Міністерством закордонних справ, торгівлі та розвитку Канади канадським урядом 3 жовтня 2014 року](#).

11 грудня 2014 року в приміщенні Будинку офіційних прийомів відбулася [офіційна презентація проекту](#) за участю Надзвичайного і Поважного Посла Канади в Україні Романа Вашука, керівників правових об'єднань Онтаріо та Альберти (Канада), керівництва та працівників Координаційного центру та регіональних центрів з надання правової допомоги, команди проекту, представників органів адвокатського самоврядування та адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу.

Інформацію про діяльність проекту можна отримати на офіційній сторінці проекту в мережі [Facebook](#).

с. Відкрита громадська платформа розвитку української системи БПД

28 лютого 2014 року відбулась [робоча зустріч ініціативної групи юристів і громадських діячів](#) зі створення експертної ради, яка здійснювала б громадський контроль, експертну підтримку та сприяла б розвитку партнерства системи БПД.

Громадська платформа є добровільною ініціативою та формою співпраці громадських діячів та експертів у галузі прав людини, верховенства права, юстиції в кримінальній сфері, і створена з метою сприяння розвитку системи БПД в Україні.

Учасниками Платформи є адвокати, правозахисники, представники [Центру політико-правових реформ](#), [Програми ООН «Без кордонів»](#), [Української Гельсінської спілки з прав людини](#), [Громадської організації «Центр Громадянських свобод»](#), [Міжнародного фонду «Відродження»](#), [Української фундації правової допомоги](#), [Дорадчої ради спільнот з питань доступу до лікування в Україні](#).

3 липня 2014 року у рамках візиту канадських експертів проекту «Доступна та якісна правова допомога в Україні» відбулась зустріч експертів з учасниками громадської платформи з метою ознайомлення з основними цілями та механізмами роботи платформи.

d. Організація обміну досвідом та підвищення кваліфікації адвокатів з метою формування єдиних підходів щодо стратегії і тактики здійснення захисту, гарантованого державою

Координаційний центр продовжує організацію обміну досвідом та підвищення кваліфікації адвокатів з метою формування єдиних підходів щодо стратегії і тактики здійснення захисту, гарантованого державою.

Протягом січня – жовтня 2014 року в Україні відбулося 3 тренінги для адвокатів-тренерів та 3 кола каскадних тренінгів для адвокатів у регіонах:

Дата проведення	Назва	Організатори	Період проведення	Кількість тренінгів	Кількість учасників
Тренінги для адвокатів-тренерів			Каскадні тренінги		
1-3 лютого, 1-2 березня	«Дії захисника під час судового провадження»	Координаційний центр ²	Березень – квітень	50	1248
17-19 травня, 21-22 червня	«Дії захисника щодо застосування заходів забезпечення кримінального провадження, оскарження рішень, дій або бездіяльності слідчого, прокурора та слідчого судді, перегляду судових рішень»	Координаційний центр, Рада Європи, УФПД	Червень – липень	38	1146
13-15, 27-28 вересня	«Дії захисника у кримінальному провадженні на підставі угод, із застосування окремих заходів кримінально-правового впливу, із забезпечення доступу до належної медичної допомоги»	Координаційний центр спільно з УФПД, Американською асоціацією юристів Ініціатива з верховенства права та Проектом «Підтримка реформ у сфері юстиції в Україні», що впроваджується за фінансової підтримки ЄС	Жовтень	38	1077

3 матеріалами тренінгів для адвокатів-тренерів можна ознайомитись [ТУТ](#), каскадних тренінгів – [ТУТ](#).

² Частина каскадних тренінгів відбулася за підтримки Американської асоціації юристів Ініціатива з верховенства права: Запорізька (24, 26, 28 березня), Івано-Франківська (29-30 березня), Київська (9-10, 11-12 березня), Львівська (27-28 березня), Черкаська (20, 21 березня), Чернігівська (14-15, 16-17 березня) області.

Для посилення обміну кращим досвідом Координаційним центром ініційовано розроблення та видання серії методичних рекомендацій для адвокатів, які надають БВПД:

Орієнтовний перелік тем методичних рекомендацій	
Розроблено та видано	
1.	«Дії захисника при затриманні особи за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення»
2.	«Дії захисника при вирішенні питання про обрання, продовження, скасування або зміну запобіжного заходу»
3.	«Дії захисника під час кримінального провадження в суді першої інстанції»
Перебувають на стадії обговорення та редагування	
4.	«Дії захисника щодо оскарження дій рішень та бездіяльності прокурора, слідчого, слідчого судді»;
5.	«Дії захисника у кримінальному провадженні під час перегляду судових рішень»;
6.	«Дії захисника з окремих питань застосування заходів забезпечення кримінального провадження»;
Планується розробити та видати до кінця 2014 року	
7.	«Практика ведення адвокатських досьє»;
8.	«Вступ адвоката у справу. Початкові дії»;
9.	«Дії захисника з доказування на різних стадіях кримінального провадження (збирання доказів, адвокатське розслідування)»;
10.	«Дії захисника у кримінальному провадженні на підставі угод»;
11.	«Дії захисника із забезпечення доступу до належної медичної допомоги»;
12.	«Дії захисника у кримінальному провадженні щодо застосування примусових заходів медичного характеру та примусового лікування»;
13.	«Дії захисника у кримінальному провадженні щодо застосування окремих заходів кримінально-правового впливу»;
14.	«Дії захисника у кримінальному провадженні щодо неповнолітніх».
Крім того поза серією методичних рекомендацій експертами заплановано розроблення пам'яток «Захист адвоката. Гігієна та психологія», а також «Порядок звернення до Європейського суду з прав людини. Критерії прийнятності».	

е. Інформаційний дайджест системи БПД

З метою об'єднання усіх учасників процесу організації надання БПД навколо спільних цінностей і принципів; повідомлення про формування та реалізацію єдиної державної політики у сфері БПД; інформування про важливі факти та події у системі; обміну кращими практиками як адвокатської, так і управлінської діяльності; відзначення та популяризація професійних досягнень адвокатів системи, Координаційним центром спільно з центрами з надання БВПД та адвокатами системи створено [інформаційний дайджест системи БПД](#).

Запроваджений на періодичній основі, дайджест має на меті об'єднати усіх учасників процесу організації надання БПД навколо спільних цінностей і принципів. При цьому, даний інформаційний продукт може бути корисним для усіх, хто цікавиться питанням надання БПД ззовні системи.

У 2014 році вийшло 4 номери дайджесту системи БПД: [№1](#) (вересень), [№2](#) (жовтень), [№3](#) (листопад), та [№4](#) (грудень).

Крім того, інформацію стосовно діяльності регіональних центрів з надання БВПД можна отримати на [офіційних сайтах регіональних центрів](#), а також на сторінках Координаційного центру в соціальних мережах: [Facebook](#), [Google+](#), [YouTube](#).

f. Реалізація пілотного проекту щодо посилення управлінської підзвітності через аналіз запровадження системи фінансового управління та контролю на прикладі Координаційного центру з надання правової допомоги

Протягом листопада-грудня 2014 року Національною академією фінансів та економіки Міністерства фінансів Королівства Нідерланди спільно з Державною фінансовою інспекцією України реалізовувався проект щодо посилення управлінської підзвітності через аналіз запровадження системи фінансового управління та контролю на прикладі діяльності Координаційного центру з надання правової допомоги. Проект є складовою з запровадження в Україні системного підходу щодо управління ризиками в державних органах.

Партнером у реалізації проекту виступили Міністерство юстиції та Координаційний центр, діяльність якого, а також і система безоплатної правової допомоги в цілому, виступали об'єктом дослідження цього пілотного проекту.

У ході проекту, зокрема, досліджено організаційну структуру Координаційного центру та виконувані структурними підрозділами функції, систему підзвітності, процес організації надання БВПД, загальний стиль управління, порядність та етичні цінності, бюджет, управління персоналом, інформаційні та комунікаційні технології, взаємозв'язки із зовнішніми зацікавленими сторонами, допустимі межі ризиків тощо.

Після проведеного дослідження процесу «Надання безоплатної вторинної правової допомоги», робочою групою шляхом застосування методологічних прийомів аналітичного огляду, аналізу нормативно-правової бази, інтерв'ювання, «мозкового штурму» були ідентифіковані наступні ризики:

- скорочення або припинення фінансування оплати послуг адвокатів, які надають БВПД; зриву роботи системи БВПД;
- неможливість призначити адвокатів на певні справи;
- накопичення кредиторської заборгованості; несвоєчасність оплати послуг адвокатів, які надають БВПД;
- неможливість скористатися БВПД особами, які мають на неї право;
- надання неякісної БВПД.

Єдиним можливим способом реагування на ризики, який був прийнятий робочою групою, стало їх зменшення. У зв'язку із цим були розроблені відповідні рекомендовані заходи зменшення ризиків та визначені очікувані результати.

Ознайомитись з презентацією результатів дослідження можна [тут](#).

Показники роботи системи БВПД у 2014 році

	2014												
	Січ	Лют	Бер	Кві	Тра	Чер	Лип	Сер	Вер	Жов	Лис	Гру	Разом
Розділ 1. БВПД особам, затриманим за підозрою у вчиненні злочину													
Кількість прийнятих від суб'єктів інформування повідомлень	1689	1938	1797	1622	1601	1555	1584	1411	1606	1503	1493	1355	19154
Кількість повідомлень, що залишені центром без задоволення	118	148	142	143	104	115	136	100	120	180	122	87	1515
Кількість виданих центром доручень	1786	1572	1656	1590	1397	1558	1255	1312	1488	1363	1387	1307	17671
Кількість доручень центру, скасованих у зв'язку із заміною адвоката, який надає БВПД	5	4	2	0	1	3	1	1	5	2	2	1	27
Кількість доручень центру, скасованих у зв'язку із прийняттям рішення про припинення надання БВПД	1	56	35	28	18	34	2	3	23	5	13	13	231
Розділ 2. БВПД особам, до яких застосовано адміністративне затримання													
Кількість прийнятих від суб'єктів інформування повідомлень про адміністративні затримання осіб	358	283	335	117	187	256	331	342	221	228	228	125	3011
Кількість прийнятих від суб'єктів інформування повідомлень про адміністративні арешти осіб	748	1001	1059	716	681	963	924	1228	940	718	962	697	10637
Кількість повідомлень, що залишені центром без задоволення (без врахування повідомлень про адмінарешти)	98	84	102	75	89	125	110	120	840	260	209	368	2480
Кількість виданих центром доручень для надання БВПД особам, до яких застосовано адміністративне затримання (без адмінарешту)	242	174	192	87	146	143	213	238	127	109	146	43	1860
Кількість виданих центром доручень для надання БВПД особам, до яких застосовано адмінарешт	4144									781	457	369	5751
Кількість доручень центру, скасованих у зв'язку із заміною адвоката, який надає БВПД	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Кількість доручень центру, скасованих у зв'язку із прийняттям рішення про припинення надання БВПД	0	0	1	1	1	0	0	0	0	1	2	0	6
Розділ 3. БВПД у випадках здійснення захисту за призначенням													
Кількість постанов (ухвал) про доручення призначити адвоката	3420	3706	3566	3312	3235	3517	3017	2914	3065	3036	3106	2038	37932
Кількість виданих центром доручень про призначення адвоката	3524	3630	3594	3341	3283	3511	3036	2947	3120	3023	3128	1916	38053
Кількість доручень центру, скасованих у зв'язку із заміною адвоката, який надає БВПД	52	87	52	64	59	49	45	19	54	54	114	181	830
Кількість доручень центру, скасованих у зв'язку із прийняттям рішення про припинення надання БВПД	12	23	34	25	21	23	20	14	89	57	78	181	577
Розділ 4. БВПД у випадках участі адвоката у проведенні окремої процесуальної дії													
Кількість постанов (ухвал) про доручення призначити адвоката	154	165	189	180	185	258	333	249	261	309	218	261	2762
Кількість виданих центром доручень про призначення адвоката	152	165	189	170	186	257	325	250	259	375	215	101	2644
Кількість доручень центру, скасованих у зв'язку із заміною адвоката, який надає БВПД	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	5	0	7
Кількість доручень центру, скасованих у зв'язку із прийняттям рішення про припинення надання БВПД	0	0	1	0	0	0	1	0	1	0	1	5	9
Розділ 6. Відмови від послуг адвокатів													
Кількість відмов від адвоката за заявою підзахисного	157	201	207	136	162	146	137	101	319	316	302	266	2450
Частка відмов від адвоката за заявою підзахисного, %	2%	3%	5%	3%	3%	3%	5%	3%	6%	5%	5%	6%	4%